

Krajský úřad Olomouckého kraje
Odbor životního prostředí a zemědělství
Jeremenkova 40a, 779 11 Olomouc

Č. j.:	KUOK 42224/2014	V Olomouci dne 2. 5. 2014
Sp. Zn.:	KÚOK/19591/2014/OŽPZ/431	
Skart. znak:	246.2 A/5	
Vyřizuje:	RNDr. Miroslava Kudýnová	
tel.:	585 508 631	
fax:	585 508 424	
e-mail:	m.kudynova@kr-olomoucky.cz	

VEŘEJNÁ VYHLÁŠKA

OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY

Krajský úřad Olomouckého kraje, Odbor životního prostředí a zemědělství (dále jen „krajský úřad“), jako místně a věcně příslušný orgán v přenesené působnosti podle § 29 odst. 1 a § 67 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a orgán ochrany přírody podle § 77a odst. 5 písm. h/ zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o ochraně přírody a krajiny“), vydává podle § 171 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, v souladu s § 56 odst. 2 písm. b/ a písm. c/ zákona o ochraně přírody a krajiny a na základě § 56 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny toto

opatření obecné povahy:

I.

1. **Povoluje se výjimka** ze zákazu škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněného živočicha **bobra evropského** (*Castor fiber*), který je zařazen v kategorii silně ohrožených (§ 48 odst. 2 písm. b/ zákona o ochraně přírody a krajiny) a je zároveň druhem, který je předmětem ochrany podle práva Evropských společenství, **konkrétně ze zákazu rušit jej a ničit jeho sídla** (§ 50 odst. 1 a 2 zákona o ochraně přírody a krajiny)

- a) odstraňováním nebo zprůtočňováním bobřích hrází,
- b) likvidací bobřích sídel.

2. Za sídlo bobra evropského se považují podzemní nory a tzv. hrady či polohrady.

3. Za bobří hráz se nepovažují jednotlivé kmeny dřevin spadlé do vodního toku nebo přes vodní tok se zachycenými naplaveninami. Tyto překážky lze odstraňovat bez omezení.

II.

Výjimka se povoluje

- a) správcům vodních toků¹,
- b) vlastníkům nebo správcům vodních děl² a staveb podle čl. III,

¹ § 48 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů

² § 55 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů

c) vlastníkům nebo správcům ostatních staveb podle čl. V písm. b/

(dále jen „oprávněné osoby“) v zájmu prevence závažných škod na majetku, v zájmu veřejného zdraví³ a veřejné bezpečnosti v případech, kdy bobří hráze a bobří sídla ohrožují stabilitu, bezpečnost a provozuschopnost vodních děl nebo staveb infrastruktury, znemožňují plynulý odtok vody při povodni, mohou způsobit zvýšením hladiny vodního toku vznik povodňové situace, nebo významně omezují hospodářské využití okolních pozemků tak, že je nelze využívat v souladu s druhem pozemku a způsobem jeho využití⁴.

III.

Výjimku lze uplatňovat na území, na němž krajský úřad vykonává státní správu v ochraně přírody a krajiny (§ 77a zákona o ochraně přírody a krajiny) mimo území zvláště chráněných území včetně jejich ochranných pásem a mimo území evropsky významných lokalit, v nichž je bobr evropský předmětem ochrany, a to na:

- a) vodních tocích⁵ mimo úseky vodních toků v přirozeném korytě⁶,
- b) rybnících⁷,
- c) umělých vodních nádrží⁸,
- d) ochranných hrází⁹,
- e) zařízeních, zajišťujících u vodních děl uvedených pod písm. a/ - d/ tohoto opatření ochrannou nebo doplňkovou funkci (drenážní systémy, odvodnění, těsnicí prvky apod.),
- f) stavbách veřejné infrastruktury¹⁰.

IV.

Výjimku lze uplatňovat ode dne nabytí účinnosti tohoto opatření v období od 1. března do 15. dubna, a to pouze pro případy v čl. I, odst. 1 písm. a/ tohoto opatření, a od 1. srpna do 31. října v kalendářním roce.

V.

V případě bezprostředního ohrožení veřejného zdraví, veřejné bezpečnosti nebo v případě bezprostřední hrozby vzniku závažné škody na majetku

a) neplatí časové omezení podle čl. IV,

³ § 2 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁴ § 3 odst. 2 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů a § 10 odst. 1 písm. g/ vyhlášky č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální vyhlášky), ve znění pozdějších předpisů

⁵ § 43 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁶ § 44 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁷ § 2 písm. c/ zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů

⁸ ČSN 75 0120

⁹ ČSN 75 0101

¹⁰ § 2 odst. 1 písm. k/ zákona č. 183/2006 Sb., o územním a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů

- b) lze výjimku uplatňovat i na stavbách, které nejsou vymezeny v čl. III,
- c) lze zásahy mimo období podle čl. IV provádět jen za účasti kvalifikované osoby (biologického dozoru),
- d) lze zásahy uplatňovat i na úsecích vodních toků v přirozeném korytě.

Za bezprostřední ohrožení a bezprostřední hrozbu se pro účely tohoto opatření považuje situace podle § 64 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů, a situace, kdy nastanou mimořádné okolnosti, dotýkající se bezpečnosti vodního díla, zjištěné při technicko-bezpečnostním dohledu podle § 61 a § 62 vodního zákona.

VI.

Výjimku lze uplatňovat za těchto podmínek:

1. Provedení zásahů podle čl. I a čl. V oznámí oprávněná osoba krajskému úřadu nejpozději v den provedení zásahu písemně nebo elektronicky (e-mailem).
2. Oznámení musí obsahovat:
 - a) datum zásahu,
 - b) lokalizaci zásahu (ř.km, parc. č., katastrální území, zákres do mapy),
 - c) důvod zásahu,
 - d) popis předpokládaných opatření,
 - e) fotodokumentaci místa před provedením zásahu.
3. Oprávněná osoba, která provedla v daném roce zásah podle této výjimky, zašle do 31. prosince daného roku krajskému úřadu písemnou zprávu (v tištěné nebo elektronické podobě), která bude obsahovat:
 - a) údaje o počtu zásahů provedených podle čl. I a čl. V,
 - b) lokalizaci každého jednotlivého zásahu (ř.km, parc. č., katastrální území, zákres do mapy),
 - c) termín realizace každého zásahu,
 - d) zdůvodnění jednotlivých zásahů,
 - e) popis skutečně provedených opatření u každého zásahu,
 - f) vyhodnocení provedených opatření.

VII.

Další podmínky k uplatňování výjimky, které vyplývají ze závazného stanoviska vodoprávního orgánu¹¹

1. Při odstraňování nebo zprůtočňování bobřích hrází nebo likvidaci bobřích sídel nesmí dojít ke zhoršení kvality povrchových a podzemních vod a k ohrožení jejich jakosti nedovoleným nakládáním se závadnými látkami.
2. Ve stanoveném záplavovém území nesmí být skladován volně odplavitelný

¹¹ Závazné stanovisko Krajského úřadu Olomouckého kraje, odboru životního prostředí a zemědělství, ze dne 27. 3. 2014, čj. KUOK 19678/2014 podle § 104 odst. 9 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

materiál a nebezpečný odpad. Materiál z odstraňovaných bobřích hrází a bobřích sídel musí být ukládán tak, aby nedocházelo k jeho splavování do vodních toků.

3. Používané mechanizační prostředky musí být v dobrém technickém stavu a musí být dodržována preventivní opatření k zabránění případným úkapům či únikům ropných látek.
4. Případné ohrožení jakosti vod je nutné bezprostředně ohlásit příslušnému vodoprávnímu úřadu.

VIII.

U zásahů povolených dosud platným rozhodnutím krajského úřadu o povolení výjimky ze zákazů (§ 56 zákona o ochraně přírody a krajiny), které bylo vydáno před účinností tohoto opatření, začínají podmínky stanovené tímto opatřením platit prvním dnem po skončení platnosti příslušného rozhodnutí o povolení výjimky.

IX.

Výjimka povolená tímto opatřením platí po dobu 5 let ode dne nabytí účinnosti tohoto opatření.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský úřad Olomouckého kraje, Odbor životního prostředí a zemědělství (dále „krajský úřad“), jako orgán ochrany přírody, příslušný k vydání opatření obecné povahy, přistoupil na základě dosavadní praxe spojené s projednáváním žádostí správců vodních toků a vlastníků a provozovatelů vodních děl, k vydání opatření obecné povahy k povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněného živočicha bobra evropského (*Castor fiber*). S trvalým výskytem bobra evropského dochází k situacím, kdy může dojít ke vzniku značných škod na majetku nebo ohrožení veřejného zdraví a bezpečnosti, přičemž individuální povolování výjimek ze zákazů neumožňuje zasahovat dostatečně operativně podle aktuální situace. S cílem umožnit operativní zásahy v případě hájení veřejných zájmů a snížit administrativní zátěž žadatelů využil krajský úřad pravomoci povolit opatřením obecné povahy vůči blíže neurčenému okruhu osob výjimku ze zákazu škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje bobra evropského. Subjekty, které jsou oprávněny k provádění činností, povolených touto výjimkou, jsou správci vodních toků a vlastníci či správci vodních děl nebo staveb, kde dochází k prokazatelným kolizím s činností bobra evropského.

Bobr evropský

Bobr evropský je původním druhem středoevropské fauny. Do 17. století byl na našem území relativně hojným druhem, který se vyskytoval prakticky plošně. Původní populace bobra evropského byla na území našeho státu vyhubena v první polovině 18. století. Na přelomu 18. a 19. století byly prováděny pokusy s farmovými chovy bobra i jeho vypouštěním do volné přírody, především v oblasti Třeboňska. Problémy, které způsoboval, a absence ochrany druhu, vedly koncem 19. století k opětovnému vyhubení druhu. Vedle přímého pronásledování klesaly stavy druhu též v důsledku zásahů do stanovišť, zejména přeměnou lužních lesů a mokřadů na zemědělskou půdu. Na území České republiky se tito živočichové začali samovolně šířit teprve od 70. let 20.

století okolních zemí a rovněž za přispění umělého vysazování (v Olomouckém kraji v CHKO Litovelské Pomoraví v 90. letech 20. stol.). Šíření druhu je dáno několika faktory: nízkými stanovištními a potravními nároky, které jsou v zemědělsky obhospodařované krajině dobře uspokojovány, absencí konkurentů a predátorů, vysokou ostražitostí, vysokým reprodukčním potenciálem a silnou teritorialitou.

V ČR byl schválen k ochraně bobra evropského Program péče o bobra evropského v České republice (AOPK ČR a MŽP, 2013 – tento materiál byl použit jako zdroj údajů pro popis kolizních situací, vyvolaných činnostmi bobra evropského). Cílem je zabezpečit trvale udržitelnou populaci bobra evropského a stabilizovat jeho populace tak, aby vlivy související s jeho přítomností významně neohrožovaly hospodářské využití krajiny. Z hlediska územního je ochrana bobra evropského diferencována pomocí zonace. Část území Olomouckého kraje spadá do zóny A (CHKO Litovelské Pomoraví, část území evropsky významné lokality Morava - Chropyňský luh v Olomouckém kraji a část evropsky významné lokality Litovelské Pomoraví mimo CHKO Litovelské Pomoraví). Většina území kraje je v zóně ochrany B, ve které se počítá s konfliktními situacemi mezi potřebami bobrů a údržbou a rozvojem krajiny, které se mají řešit s cílem omezit významné škody a zároveň umožnit migraci a výskyt bobra na vhodných lokalitách, kde škody většího rozsahu nehrozí.

Právní rámec ochrany bobra evropského

V ČR je bobr evropský od r. 1992 chráněn jako zvláště chráněný druh živočicha podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. V současné době se řadí do kategorie silně ohrožených druhů (§ 48 odst. 2 písm. b/ zákona o ochraně přírody a krajiny). Seznam zvláště chráněných živočichů je uveden v příloze č. III vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění. Bobr evropský je celoevropsky chráněným druhem podle Směrnice Rady Evropy 92/43/EHS, uvedený v Příloze II a Příloze IV.

Podle § 50 odst. 1 a 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“) jsou zvláště chránění živočichové chráněni ve všech svých vývojových stádiích. Je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrcovat. Dále je zakázáno je držet, chovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat, nabízet za účelem prodeje nebo výměny.

Podle ustanovení § 56 citovaného zákona může orgán ochrany přírody povolit výjimku ze zákazů v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody nebo v zájmu ochrany přírody. U zvláště chráněných druhů, které jsou předmětem ochrany podle práva Evropských společenství, lze výjimku povolit jen tehdy, pokud je dán některý z důvodů uvedených v § 56 odst. 2 zákona, neexistuje-li jiné uspokojivé řešení a povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany. Výjimky ze zákazů podle § 56 zákona jsou povolovány na základě žádosti (řízení není vedeno z moci úřední).

Veřejný zájem – převaha nad zájmem ochrany přírody

Bobr evropský jako součást ekosystémů vázaných na vodu svými aktivitami výrazně přeměňuje prostředí vodních toků, přilehlých niv a vodních ploch. Své základní životní potřeby zajišťuje stavbami sídel (obydlí), zejména hrabáním nor, dále kácením dřevin a stavbou hrází na vodních tocích. Z biologického hlediska mají tyto aktivity pozitivní efekt, neboť narůstá diverzita biotických a krajinných složek, avšak v krajině, která je člověkem

pozměněná a intenzivně obhospodařovaná, vznikají konfliktní situace.

Sídla bobrů (obydlí) mají východ ukrytý pod hladinou, hlavní komora je v suché části břehu nad hladinou podzemní vody. Nory jsou zakládány tam, kde je vysoký hlinitopísčité břeh u vodních toků. V plochých nivách, kde není možné zajistit suchou část doupěte, budují bobři nadzemní obydlí nad úrovní terénu z větví a bahna – hrady (nadzemní sídlo) a polohrady (přechod mezi podzemním a nadzemním sídlem). V místech, kde výrazně kolísá hladina vody v okolí sídla, budují systém náhradních východů a nor. V suchých fázích roku jsou někdy východy z nor patrné nad hladinou vody, avšak je to jen nouzové řešení. Od jara do podzimu rodina bobrů využívá větší množství sídel (obydlí), na zimu se celá skupina shromáždí do jednoho nebo několika málo sídel.

S hrabáním nor dochází k rozrušování celistvosti a pevnosti břehů vodních toků. Hrabáním nor jsou narušovány hráze rybníků, vodních nádrží a protipovodňových hrází, které ztrácejí stabilitu. Technicky upravené ohrázené toky nejsou pro bobry příliš atraktivní, avšak pokud zde k hrabání nor dojde, je takový stav velmi nebezpečný. Za normálních vodních stavů jsou nory budovány v březích toku a nezasahují do protipovodňových hrází. Rizikem jsou zvýšené povodňové stavy, kdy se hladina vodního toku na čas zvýší, a bobři si musí vyhrabat novou úroveň nor, které již mohou zasahovat do hrází, a ohrožují tak propustnost a bezpečnost hrází. Přestože jde o krátkodobý vliv, kdy se jedinci po odeznění povodně vrátí zpět na úroveň břehu, funkčně jde o značnou škodu na hrázi, která se může negativně projevit v následném období při zvýšeném průtoku.

Problémem, který souvisí s budováním nor, je také propadání svrchních partií ochranných hrází či podhrabaných cest. Několikanásobná perforace břehů vodních toků a ochranných hrází narušuje jejich stabilitu a může vést i k protržení.

Jednoznačně největší dopad na okolní prostředí má budování bobřích hrází na vodních tocích. Cílem stavby hrází je zajištění bezpečného pohybu v obývaném území. Především jde o to, zajistit u vchodu do obydlí takovou úroveň hladiny, aby ani při nejnižších stavech vody nebyl vchod odkrytý, a dále docílit zatopení části teritoria, což zlepšuje dostupnost potravních zdrojů a umožní snazší manipulaci při přibližování potravy k obytným norám. Hráze se proto nevyskytují jen v místech, kde má bobří rodina obydlí, ale mohou být i v částech teritoria s vhodným potravním zdrojem.

Přehrazením vodního toku bobřími hrází dochází ke změně koryta vodního toku i ke změně odtokových poměrů. Situace vyžaduje pozornost při povodňových událostech, kdy by bobří hráz mohla být překážkou odtoku vody. Směrem po proudu je pod bobřími hrady a hrázemi uvolňováno větší množství splaveného materiálu, které se může lokálně hromadit v nižších tratích toku. V důsledku většího množství zachyceného materiálu vznikají bariéry v proudu, hrozit může i lokální vybřežení. U vodních děl má prioritu jejich funkce, pro kterou byla tato díla zřízena. Správci vodních toků mají podle dle § 47 odst. 2 písm. c/ zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) povinnost udržovat vodní díla v toku, případně další stavby, v řádném stavu, nezbytném k zajištění funkcí vodního toku. Vlastník vodního díla má obecně (dle § 59 vodního zákona) povinnost udržovat vodní dílo v řádném stavu tak, aby nedocházelo k ohrožování bezpečnosti osob, majetku a jiných chráněných zájmů. Právě v případě vodních děl může nejčastěji docházet k rozporu mezi požadavky na zajištění jejich bezpečnosti a funkce a následky aktivit bobra (narušení hrází norováním, poškození či zahrazení výpustných aj. objektů apod.). Případy protržení hrází rybníka či vodní nádrže mohou mít fatální následky.

V souvislosti se správou toků je spojováno riziko vzniku překážek, které brání plynulému odtoku vody. Dřeviny slouží v podzimním a zejména v zimním období jako jediný zdroj potravy bobra. Kmeny pokácené bobry často leží buď na březích toků, nebo přímo v řečišti a nanášením dalšího materiálu se vytvářejí bariéry. Splavené zbytky potravní činnosti

bobrů mohou působit problémy zejména při povodňových stavech, neboť tak vznikají bariéry v nižších částech toku, zejména u mostních konstrukcí a propustků, které se splaveným materiálem ucpávají.

Stavbou hrází může být narušena stabilita staveb dopravní infrastruktury, neboť dochází k podmáčení až přelévání těles dopravních koridorů (bobři využívají k přehrazení často zúžená místa vodních toků, jako jsou propustky a mosty) a dochází k zatopení objektů infrastruktury. Nová proudnice nebo zátopa může rovněž ohrozit i objekty, které zatopení nesou, např. vrty na čerpání pitné vody, výpusti čistíren odpadních vod a výusti kanalizací, rybí sádky, hrázová tělesa rybníků a nádrží atd. Výrazné a dlouhodobé zamokření v okolí toků snižuje také produkční funkci zemědělských a lesních ploch a ztěžuje, až znemožňuje dostupnost těchto ploch pro hospodaření.

Při porovnání ohrožení jiných veřejných zájmů – ochrany majetku, kde hrozí riziko vzniku značných škod, a ochrany zdraví a bezpečnosti obyvatelstva při zvýšených průtocích a v mimořádných situacích – ve vztahu k ochraně přirozeného vývoje bobra evropského, vyhodnotil orgán ochrany přírody uvedené veřejné zájmy jako převažující nad zájmem ochrany přírody. Byl veden především snahou o prevenci. Konkrétní povolené zásahy vůči bobřím hrázím, případně sídlům, které jsou lokálního charakteru, nejsou směřovány přímo vůči jedincům bobra evropského. Nepředpokládá se úmyslný přímý kontakt s jedinci. Lokální zásahy mohou postihnout jen malou část bobří populace. Většina zásahů bude prováděna v období, kdy se rodiny již budou schopny přesunovat, čímž je snížen dopad na živočichy. Vynucené přemístění bobřích rodin z problematické lokality znamená, že se rodina usadí na jiném úseku toku. Zánik populace nehrozí.

Důvody pro povolení výjimky

Veřejné zájmy, v jejichž prospěch je výjimka povolena, zahrnují činnosti směřující k prevenci závažných škod, zejména na úrodě, lesích, vodách a ostatních typech majetku a dále v zájmu ochrany veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti tak, jak je zákonem stanoveno (§ 56 odst. 2 písm. b/ a § 56 odst. 2 písm. c/ zákona).

Povolené činnosti a doba provádění zásahů

Oprávněnými osobami, které mohou provádět povolené činnosti, jsou správci či vlastníci, kteří mají práva a povinnosti spravovat, udržovat a opravovat vodní toky a vodní díla či jiné stavby a zajišťovat jejich funkci. Z vodních děl jsou zde zvláště uvedeny rybníky, vodní nádrže a ochranné hráze, na nichž dochází ke střetům s činností bobra nejčastěji.

Tato výjimka umožňuje oprávněným osobám vykonávat povolené činnosti za stanovených podmínek. Oprávněné osoby mohou zvolit v rámci povolení takový typ zásahu, který povede ke splnění požadovaného účelu.

Likvidací bobří nory se pro účely výjimky rozumějí zásahy, které spočívají v sanaci poškozeného místa za účelem obnovení funkčnosti stavby či vodního díla, zejména zasypání nor, zhutnění materiálu hrází, stabilizace protipovodňových hrází technickým opatřením (ocelovými štěty, pletivem, lomovým kamenem). Před likvidací nory je třeba dostupnými prostředky co nejspolehlivěji zajistit, že v době zásahu nejsou živočichové přítomni. V tomto smyslu je vhodná a v případě urgentních zásahů i potřebná součinnost s osobou vykonávající biologický dozor.

Za hráz postavenou bobrem se považuje pevná příčná, popř. i podélná překážka v toku, která je vybudována v korytě toků z kmenů a větví utěsněných drny, hlínou a bahnem. Může obsahovat i antropogenní materiály (PVC folie apod.). Jednotlivé kmeny stromů, ať již samovolně vyvrácené nebo pokácené bobrem, které leží v toku nebo jsou padlé

příčně, případně se zachycenými naplaveninami, se za hráz postavenou bobrem nepovažují. Lze je odstraňovat průběžně. Dřeviny pokácené bobrem (na kmeni je patrný typický okus), zasahují-li do průtočného profilu, lze odstraňovat, avšak v tomto případě je vhodné ponechat části koncových větví na místě jako zdroj potravy bobra (sníží se tím tendence ke kácení dalších dřevin bobrem).

Obnovu průtočnosti a snížení hladiny vzduť bobří hrází lze provést úplným odstraněním bobří hráze, nebo - pokud postačí - jen zprůtočněním hráze odebráním části materiálu. Zprůtočňováním bobřích hrází se rozumí mechanické narušení celistvosti tělesa bobří hráze buď odstraněním části materiálu hráze, nebo perforací hráze vložением technického prvku (drenáž hráze pomocí perforované trubky s otvory zajištěnými proti ucpání). Zprůtočnění hráze drenáží bobří nedokážou eliminovat a podle poznatků z praxe má takové opatření ten účinek, že se hladina vody ustálí v úrovni, která může omezit negativní vliv vzduť toku hrází. Bobří buď tuto úroveň hladiny akceptují a na lokalitě zůstanou, nebo danou lokalitu opustí. Rozebírá-li se materiál hráze, musí se zásah provádět opakovaně, neboť bobří hráz v krátkém čase obnoví, popř. dokonce zvýší. Výsledkem těchto zásahů je pouze vymístění usazeného jedince nebo bobří rodiny z daného úseku toku.

Výjimka je povolena především na vodních tocích, které jsou upravené. Orgán ochrany přírody zohlednil zvýšenou ochranu přirozených koryt vodních toků, která je nástrojem ochrany vodních a na vodu vázaných ekosystémů v souladu s účelem vodního zákona. Zásahy do vodních toků v přirozených korytech by měly být minimalizovány (§ 47 odst. 5 vodního zákona). I když činností bobra evropského nedochází přímo ke škodám na přirozeném korytě vodního toku, jsou reálné situace, kdy dochází k ohrožení staveb či infrastruktury, které se nacházejí v dosahu přirozeného koryta vodního toku, a může samozřejmě dojít k ohrožení okolních či níže položených sídel. Proto vzal orgán ochrany přírody v úvahu nutnost provádět zásahy na těchto tocích, případně jejich úsecích, v případech bezprostředního ohrožení podle čl. V tohoto opatření.

Období, kdy lze povolené zásahy provádět, je stanoveno tak, aby bylo respektováno citlivé období přezimování, rozmnožování a odchovu mláďat bobra. V podzimním období lze zásahy realizovat v době, kdy již došlo k vyvedení mláďat a nucené vymístění bobří rodiny z konkrétní lokality je pro živočichy přijatelné. Ukončení vhodného období pro zásahy v podzimním termínu je dáno dobou, kdy živočichové zahajují přípravy k přezimování. Likvidaci bobřích nor lze provádět pouze v období srpen – říjen. V jarním období nelze bezpečně prokázat, že živočichové nejsou v norách (zejména v případě nepropadlých nor). Při likvidaci nor v této době by mohlo dojít k nežádoucímu zranění či usmrcení živočichů, a proto jsou v období od 1. března do 15. října povoleny pouze zásahy spojené s odstraňováním či zprůtočňováním bobřích hrází.

Mimo vymezené období může během roku nicméně nastat havarijní situace, kdy bude hrozit reálné bezprostřední nebezpečí ohrožení veřejného zdraví a bezpečnosti osob nebo vzniku škod závažného rozsahu na majetku. Orgán ochrany přírody zohlednil potřebu okamžitého řešení. V havarijních situacích mohou oprávněné osoby provést zásahy k odvrácení bezprostředního nebezpečí i mimo vymezenou dobu v čl. IV. Tyto případy by měly být prováděny výjimečně. Pokud správci a vlastníci řádně vykonávají povinnosti (např. provádějí pravidelné kontroly v terénu v místech ohrožených aktivitou bobrů), využijí možnosti provést zásah ve vymezené době. Při provádění urgentních zásahů podle čl. V, v době, kdy by mohli být přímo dotčeni jedinci bobra evropského, zejména kdy by mohla být v norách přítomná mláďata, považuje orgán ochrany přírody za nutné, aby zásah proběhl ve spolupráci s odborně kvalifikovanou osobou, která by pro oprávněnou osobu prováděla biologický dozor. Odborná pomoc je potřebná z toho důvodu, aby postup vůči živočichům byl co nejšetrnější, neboť by zásah mohl být prováděn v citlivém období přezimování a zejména v době odchovu mláďat. Zároveň je zajištění biologického dozoru v zájmu oprávněných osob, neboť při šetrném postupu nedojde k poškození živočichů.

Biologický dozor mohou při zásazích poskytovat k tomu kvalifikované osoby, které s opatřeními tohoto typu mají zkušenosti. Rozumějí se tím například osoby s přírodovědným vzděláním, odborníci působící na přírodovědeckých fakultách, autorizované osoby k provádění biologického hodnocení, zástupci specializovaných firem nebo spolků, případně může odbornou pomoc zprostředkovat Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.

K posouzení, kdy hrozí reálné bezprostřední nebezpečí, použil orgán ochrany přírody definici a úpravu postupu při povodni podle § 64 vodního zákona a dále situace, které mohou nastat v souvislosti s bezpečností vodních děl na základě provedeného technicko-bezpečnostního dohledu ve spojitosti s platnými technickými normami.

Odůvodnění k podmínkám, které vyplývají ze závazného stanoviska vodoprávního orgánu

Podle § 104 odst. 9 vodního zákona lze vydat rozhodnutí podle zákona o ochraně přírody a krajiny, pokud budou dotčeny zájmy chráněné vodním zákonem, jen na základě závazného stanoviska vodoprávního úřadu.

V zájmu hospodárnosti postupu byl krajským úřadem předložen návrh k vyhrazení působnosti zdejšího vodoprávního úřadu pro vydání závazného stanoviska vodoprávního úřadu k návrhu opatření obecné povahy. Krajský úřad podanou žádost posoudil a došel k názoru, že ve věci vydání výjimky ze zákazů u zvláště chráněného živočicha bobra evropského na území Olomouckého kraje (mimo území CHKO Jeseníky, CHKO Litovelské Pomoraví a Vojenský újezd Libavá) lze mít důvodně za to, že výrazně ovlivní právní poměry účastníků ve správních obvodech více podřízených správních orgánů, bude účelné a hospodárné, převezme-li celou věc krajský úřad namísto 13 podřízených správních orgánů a vydá toto vyžádané závazné stanovisko vodoprávní úřad krajského úřadu. Změna příslušnosti podle § 131 odst. 1 a odst. 2 písm. a/ správního řádu byla oznámena veřejnou vyhláškou – usnesením pod č.j. KUOK 17627/2014 a Sp.Zn.: KÚOK/17625/2014/OŽPZ/7443 ze dne 17. 2. 2014. Veřejná vyhláška byla zveřejněna na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách 13 podřízených vodoprávních úřadů, a to v termínu od 19. 2. 2014 do 9. 3. 2014.

Ze všech výše uvedených skutečností vyplývá, že bobří sídla a bobří hráze mohou činit ve vodních tocích významné překážky, které zhoršují průtokové poměry, ovlivňují kvalitu surové vody a mohou omezit užívání a údržbu zdrojů minerálních, podzemních a povrchových vod. V provedeném vodoprávním řízení přezkoumal vodoprávní úřad všechny skutečnosti ve smyslu ustanovení vodního zákona a dalších souvisejících předpisů a dospěl k závěru, že nedojde k ohrožení zájmů společnosti, ani nebudou nepřiměřeně omezena či ohrožena práva a oprávněné zájmy účastníků řízení, a proto rozhodl tak, jak je uvedeno výše.

Orgán ochrany přírody zařadil podmínky uvedené v závazném stanovisku vodoprávního úřadu ze dne 27. 3. 2014, čj. KUOK 19678/2014 do výroku opatření obecné povahy v samostatném čl VII. Podle § 149 odst. 1 správního řádu je závazné stanovisko úkon učiněný správním orgánem na základě zákona, jehož obsah je závazný pro výrokovou část rozhodnutí správního orgánu. Oprávněné osoby musí při zásazích postupovat tak, aby nedošlo v souvislosti s povoleným zásahem ke znečištění povrchových vod, např. ropnými látkami či nebezpečnými látkami, nebo zpětným splavováním materiálu hrází do toků.

Územní vymezení

Výjimka je povolována v Olomouckém kraji mimo území Chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví a Chráněné krajinné oblasti Jeseníky (zde je příslušným orgánem

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR - Správa CHKO Litovelské Pomoraví a krajské středisko Olomouc a Správa CHKO Jeseníky) a mimo Vojenský újezd Libavá (zde je příslušným orgánem ochrany přírody újezdní úřad vojenského újezdu). Dále jsou z území, ve kterém je výjimka povolována, vyňata zvláště chráněná území národní kategorie (národní přírodní památka, národní přírodní rezervace) a jejich ochranná pásma, kde státní správu vykonává Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (příslušné správy CHKO).

Rovněž nejsou tímto opatřením povolovány zásahy ve zvláště chráněných územích a jejich ochranných pásmech (přírodní rezervace a přírodní památky), kde je příslušným orgánem ochrany přírody krajský úřad. Je to z důvodu zvýšené ochrany biotopů a společenstev v těchto územích podle části třetí zákona o ochraně přírody a krajiny.

V evropsky významných lokalitách (EVL) Morava - Chropýňský luh (část v území Olomouckého kraje) a Litovelské Pomoraví (severní část evropsky významné lokality mimo CHKO Litovelské Pomoraví), v nichž je bobr evropský předmětem ochrany, je povinnost udržet výskyt bobra evropského v příznivém stavu z hlediska ochrany. Zásahy ve zvláště chráněných územích a uvedených EVL budou na základě žádostí povolovány v samostatných řízeních. Případné konfliktní situace budou posuzovány s ohledem na specifické podmínky dané lokality.

Neexistence jiného uspokojivého řešení a udržení populace bobra evropského v příznivém stavu

Pokud činnost bobra vyvolává změnu parametrů upravených vodních toků a jiných vodních děl, lze uspokojivého výsledku dosáhnout pouze technickým opatřením, které obnoví původní stav. Na vodních tocích v přirozeném korytě, případně na revitalizovaných korytech (§ 44 odst. 2 vodního zákona), může být v některých případech činnost bobra tolerována. Riziko vzniku havarijních situací a poškození vodních děl mohou oprávněné osoby snížit pravidelnými kontrolami a včasnými zásahy. U zprůtočňování hrází je pro bobra evropského šetrnější provést jej formou drenáže hráze. Tímto postupem se však zcela neeliminuje vzduť na původní úroveň hladiny a není tím zajištěna plynulá průtočnost koryta při zvýšených průtocích. Proto je nelze využít ve většině případů. Při odstranění hráze mechanickým odebráním materiálu nelze však počítat, že bude efektivní jednorázový zásah. Zásahy je zpravidla nutné opakovat, neboť bobří hráz velmi důsledně a v krátkém čase dostavují.

V případech kácení dřevin bobrem lze doporučit ponechání alespoň části koncových větví dřevin na místě jako zdroj potravy, neboť ta je účelem kácení. Takto může být do určité míry sníženo množství kácených dřevin.

Činnosti, které jsou předmětem této výjimky, byly povoleny na základě zkušeností se situacemi v terénu, tak aby se dosáhlo potřebné efektivity zásahu. Pokud by v některých případech bylo nutno použít invazivní zásahy přímo proti jedincům bobra evropského, jako je odchyt a přenos jedinců, nebo dokonce jejich usmrcení, bude nutno řešit danou situaci individuálním povolením výjimky ze zákazů v samostatném správním řízení na základě žádosti.

V současné době má bobr evropský na území ČR několik stálých větších populací, dále se dynamicky šíří a osídluje souvislé úseky toků (nejsilnější osídlení je v povodí řeky Moravy, a to včetně přítoků). Ohrožení existence druhu nehrozí. V Evropě je druh početně na neustálém vzestupu. Velikost populace v ČR je odhadována na 2500-3000 jedinců (odhad z r. 2010). Dopad povolených činností na populaci zvláště chráněného druhu živočicha byl proto vyhodnocen jako únosný. Zásahy se povolují v období, kdy nemají výrazně negativní vliv na přirozený vývoj jedinců (povolené zásahy je možno provádět mimo období odchovu

mláďat a přezimování). Výsledkem odstraňování a zprůtočňování hrází je vynucené přemístění bobrů na jinou lokalitu, která může být jak méně, tak i více konfliktní.

Orgán ochrany přírody stanovil podmínku oznámení zásahu předem, nejpozději v den, kdy bude realizován, a to z důvodu informovanosti orgánu ochrany přírody, zejména ve vztahu k třetím osobám, příp. k provedení kontroly na místě. Oprávněné osoby, které provedou zásah, mají zpracovat písemnou zprávu o tom, jaká opatření skutečně provedly a rovněž mají vyhodnotit výsledky, zda provedené zásahy splnily svůj účel. Podmínka o zdokumentování provedených zásahů v daném roce a předávání zpráv o realizaci zásahů je stanovena z kontrolních důvodů a z důvodu informační povinnosti k uplatňování výjimek, která je zákonem o ochraně přírody a krajiny stanovena (§ 56 odst. 6 zákona).

Časové a věcné omezení výjimky

Krajský úřad bude na základě údajů o uskutečněných zásazích účinnost opatření vyhodnocovat. Doba platnosti opatření obecné povahy byla zvolena tak, aby byly získány poznatky o rozsahu a efektivitě uplatňování výjimky, popřípadě zda je třeba přistoupit k úpravě obsahu vydaného povolení výjimky.

Oprávněné osoby, kterým byly do doby účinnosti tohoto opatření povoleny výjimky ze zákazů u bobra evropského pravomocným rozhodnutím orgánu ochrany přírody, postupují podle vydaných rozhodnutí po dobu jejich platnosti. Poté budou oprávněné osoby postupovat podle výjimky stanovené tímto opatřením. Tato úprava respektuje dosavadní individuální správní akty tak, aby nebylo zasahováno do práv, které oprávněné osoby již nabyly platným pravomocným rozhodnutím.

K výkonu činností, které nejsou touto výjimkou povoleny, nebo pro žadatele mimo okruh zde uvedených oprávněných osob, budou na základě jejich žádostí vydávána samostatná rozhodnutí podle § 56 zákona.

Podle § 45 odst. g/ zákona lze výjimku ze zákazu týkající se evropsky významné lokality udělit pouze v případě, že bude vyloučeno závažné nebo nevratné poškozování přírodních stanovišť a biotopů druhů, k jejichž ochraně je evropsky významná lokalita určena, ani nedojde k soustavnému nebo dlouhodobému vyrušování druhů, k jejichž ochraně jsou tato území určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné z hlediska účelu zákona. Vliv záměru na evropsky významné lokality byl projednán a vyloučen krajským úřadem jako příslušným orgánem ochrany přírody stanoviskem ze dne 24. 2. 2014.

Výjimka povolená tímto opatřením platí pouze pro bobra evropského. Zákazy pro jiné zvláště chráněné druhy podle § 50 zákona nejsou dotčeny.

Námítky a připomínky, uplatněné k návrhu opatření obecné povahy

Námítky podle § 171 odst. 5 správního řádu nebyly k návrhu opatření obecné povahy uplatněny.

Proti návrhu opatření obecné povahy podaly podle § 172 odst. 4 správního řádu písemné připomínky:

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Litovelké Pomoraví a krajské středisko Olomouc (dále „AOPK ČR“) ze dne 3. 4. 2014, čj. KUOK 33671/2014 a Unie pro řeku Moravu ze dne 2. 4. 2014, čj. KUOK 32854/2014.

Orgán ochrany přírody se připomínkami zabýval v souladu s § 172 odst. 4 správního řádu jako podkladem pro opatření obecné povahy a vypořádává je takto:

Připomínky AOPK ČR:

K článku/odůvodnění	připomínka	Vypořádání připomínky
Čl. I, odst. 1	Pro zařazení v kategorii silně ohrožených doporučuje formulaci: je zařazen v kategorii silně ohrožených druhů (podle vyhlášky č. 175/2006 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny).	- Nebylo akceptováno. Citována novela vyhlášky č. 395/1992 Sb. V Opatření obecné povahy je však použit odkaz na zařazení zvláště chráněných rostlin a živočichů podle zákona (§ 48 odst. 2 zákona). Zákon stanoví, že seznam a stupeň ohrožení zvláště chráněných rostlin a živočichů stanoví ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.
Čl. IV	Výjimku lze uplatňovat ... od 1. března do 15. dubna pouze ve znění čl. I, odst. 1, písm. a/ - v daném období nelze bezpečně prokázat, zejm. u nepropadlých nor, že bobří nejsou ve svém sídle, hrozí jejich zabití.	- Akceptováno, upraveno v textu.
Čl. V	Požadavek vypustit písm. d/, případně nahradit: lze uplatňovat i na vodních tocích v přirozeném korytě, pokud bezprostředně hrozí závažná škoda na okolních stavbách či jiném majetku.	- Nebylo akceptováno. Článek V toto omezení již v úvodu upravuje, když stanoví, že zásahy na přirozeném korytě vodních toků jsou možné jedině při bezprostředním ohrožení veřejného zdraví, veřejné bezpečnosti nebo v případě bezprostřední hrozby vzniku závažné škody na majetku. Škody na přirozeném korytě vodního toku nevznikají (principiálně vznikají nemohou).
Odůvodnění	Doplnění a změny formulací v textu návrhu opatření obecné povahy na str. 4, 5, 6, 7, 8 návrhu. Odkaz na kategorii ohrožení str. 5 návrhu. Prokázání, že bobří nora není v době zásahu obydlena – str. 7 návrhu.	- Akceptováno (str. 4, 5, 6, 7 návrhu), upraveno v textu Ponecháno, viz vypořádání připomínky k čl. I, odst. 1 Při zásahu by mělo být zásadně dbáno na to, aby nemohlo dojít ke zranění či usmrcení jedinců. K tomu účelu je pro případy bezprostředního ohrožení stanovena nutná součinnost s biologickým dozorem.

Připomínky Unie pro řeku Moravu

Unie pro řeku Moravu nemá námitek vydání výjimky k odstraňování nebo zprůtočňování bobřích hrází a likvidaci bobřích sídel u vodních děl a staveb infrastruktury, mimo zvláště chráněná území a lokality soustavy Natura 2000.

Zásadně nesouhlasí s celkovým výčtem zájmů uvedených v čl. II, poslední odstavec konkrétně od části „bobří hráze a bobří sídla ... znemožňují plynulý odtok vody při povodni, mohou způsobit zvýšením hladiny v toku vznik povodňové situace, nebo významně omezují hospodářské využití okolních pozemků tak, že je nelze využívat v souladu s druhem pozemku a způsobem jeho využití“. Takto široce nastavený výčet zájmů vysoko překračuje účel a přijatelnost opatření obecné povahy. Takovou obecnou výjimku by šlo aplikovat na 99 % všech případů bobřích hrází a sídel, nikoliv tedy pouze u vodních děl a staveb infrastruktury. Rovněž je zcela zásadně proti existenci čl. V a požaduje jeho vypuštění. Posouzení bezprostřednosti hrozby či ohrožení je v tomto případě zcela na straně držitele „plošné výjimky“, kterou lze při vlastním účelovém výkladu širokého a vágního znění § 64 odst. 1 zákona o vodách zavádějícím způsobem aplikovat na takřka 99 % všech případů existence bobřích hrází či sídel. Překračuje se tak velmi výrazně účelnost a smysl vydání opatření obecné povahy, které se má vztahovat jen a pouze na případy vodních děl a staveb infrastruktury (mimo ZCHÚ a soustavu Natura 2000), kde principiálně je předmětná činnost bobrů neslučitelná s existencí a bezpečností těchto staveb. V ostatních případech je nutné individuální posouzení zákonných důvodů pro možné povolení výjimky z ochranných podmínek zvláště chráněného druhu živočicha.

Vypořádání připomínek, komentář:

Jak je již v úvodu odůvodnění uvedeno, orgán ochrany přírody přistoupil k úpravě situací spojených s aktivitou bobra evropského, při níž jsou ohroženy jiné veřejné zájmy, s cílem umožnit operativní zásahy v případě hájení veřejných zájmů a snížit administrativní zátěž žadatelů. Koncepce opatření obecné povahy vychází z Programu péče o bobra evropského, který byl schválen Ministerstvem životního prostředí. Území Olomouckého kraje je s výjimkou malé části (zóna A) zařazeno do zóny B, ve které je možná trvalá přítomnost bobra, jeho rozmnožování a šíření za současné aplikace opatření k prevenci a minimalizaci bobřích škod. Orgán ochrany přírody přistoupil k úpravě zásahů do přirozeného vývoje bobra evropského za situace, kdy již opatření obecné povahy pro bobra evropského platí v Jihomoravském a Zlínském kraji. Toto opatření bylo konzultováno s Ministerstvem životního prostředí, odborem druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků, aby bylo koordinováno s Programem péče o bobra evropského, a ve znění opatření obecné povahy jsou zapracovány připomínky a doporučení.

Čl. V tohoto opatření obecné povahy je speciálním vůči čl. III, a to pro případy bezprostředního ohrožení. To znamená, že v případech, kdy nedochází k bezprostřednímu ohrožení veřejných zájmů, se postupuje podle čl. III s časovým omezením podle čl. IV tohoto opatření. Toto opatření v čl. V podrobně specifikuje, z důvodu objektivnosti a přezkoumatelnosti posouzení, kdy nastává situace bezprostředního ohrožení. Využívá k tomu právní úpravu k situaci povodní podle § 64 vodního zákona, včetně situací, kdy v pochybnosti, zda v určitém území a v určitém čase povodeň nastala, rozhoduje vodoprávní úřad. Za tím účelem vypustil orgán ochrany přírody v posledním odstavci čl. V konkrétní odkaz na odst. 1 § 64 vodního zákona, aby bylo zcela zřejmé, kdy mohou oprávněné osoby uplatnit postup uvedený v čl. V tohoto opatření. Orgán ochrany přírody je toho názoru, že účelový výklad a neoprávněné zásahy v případech, kdy situace bezprostředního ohrožení nenastaly, nejsou ani v zájmu oprávněných osob. Neoprávněným postupem by se vystavily nebezpečí sankčního postihu za porušení zákona.

Poučení:

Opatření obecné povahy se podle § 173 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále „správní řád“) oznámí veřejnou vyhláškou. Opatření obecné povahy správní orgán zveřejní na své úřední desce a na úředních deskách obecních úřadů v obcích, jejichž správních obvodech se opatření obecné povahy týká. Zveřejnění bude provedeno i způsobem umožňujícím dálkový přístup. Opatření obecné povahy musí být zveřejněno nejméně po dobu 15 dnů.

Podle § 173 odst. 1 správního řádu opatření obecné povahy nabývá účinnosti patnáctým dnem po dni vyvěšení veřejné vyhlášky. Do opatření obecné povahy a jeho odůvodnění může každý nahlédnout u správního orgánu, který opatření obecné povahy vydal.

Podle § 173 odst. 2 správního řádu proti opatření obecné povahy nelze podat opravný prostředek.

otisk úředního razítka

Ing. Josef Veselský
vedoucí odboru
životního prostředí a zemědělství
Krajského úřadu Olomouckého kraje

Obdrží:

- prostřednictvím datové schránky- k vyvěšení na úřední desce:

Obce Olomouckého kraje

- k vyvěšení na úřední desce:

Olomoucký kraj

- DOSS:

KUOK – OŽPZ – odd. VH - zde

vyvěšeno: datum, podpis, razítko

sejmuto: datum, podpis, razítko